

RAADSVOORSTEL

zaaknummer: 1435236
afdelingsnaam: Leefomgeving
steller: Thalita van den Hoek
telefoonnummer: 035 629 2678

onderwerp: Voorbereidingsbesluit bodemenergie

Voorstel

1. Een wijziging voor te bereiden van het omgevingsplan waarin gesloten bodemenergiesystemen worden gereguleerd voor het interferentiegebied zoals opgenomen in bijlage 1.
2. De voorbeschermingsregels zoals opgenomen in bijlage 2 vast te stellen voor het interferentiegebied zoals opgenomen in bijlage 1.
3. Te bepalen dat dit voorbereidingsbesluit in werking treedt op de dag van de bekendmaking, direct na de bekendmaking.

Planning

Titel	Toelichting	BEELDVORMING	ORDEELSVORMING	BESLUITVORMING
Vorbereidingsbesluit bodemenergie		5 februari 2025 26 februari commissie	Commissie: 26 februari 2025	5 maart 2025

Samenvatting

Bodemenergie is een hernieuwbare duurzame energiebron, waarmee gebouwen verwarmd kunnen worden. Bodemenergie wordt steeds belangrijker vanwege de groeiende vraag naar duurzame energie en de noodzaak om klimaatverandering tegen te gaan. Veel initiatiefnemers voor nieuwbouw, maar ook voor bestaande bouw, zullen kiezen voor bodemenergiesystemen om gebouwen te verwarmen en te koelen. In Hilversum is de beschikbare capaciteit van de bodem niet groot genoeg om, zonder sturing, aan alle toekomstige initiatieven ruimte te geven. Wanneer bodemenergiesystemen lukraak worden aangelegd, zullen reeds aangelegde systemen, de mogelijkheden voor toekomstige systemen beperken. Daarom is het noodzakelijk om, middels een zogenaamd voorbereidingsbesluit en in de toekomst een omgevingsplanwijziging, regels op te stellen voor het doelmatig gebruik van de ondergrondse ruimte voor bodemenergie.

Inleiding

Er zijn steeds meer initiatieven die gebruik maken van bodemenergie. Als gemeente zijn we bevoegd gezag voor het houden van toezicht op gesloten bodemenergiesystemen. Tevens hebben we als uitvloeisel van het Klimaatakkoord als gemeente de regie over de warmtetransitie. In bijlage 3 is een uitleg over verschillende soorten bodemenergiesystemen opgenomen. Bodemenergiesystemen kunnen elkaar ondergronds in de weg zitten. Voor Hilversum is onderzocht in welke gebieden schaarste in de

ondergrondse ruimte een probleem wordt, wanneer er niet gestuurd wordt op doelmatig gebruik van de bodem. Zo kan een klein bestaand systeem voor één woning een groot systeem voor honderden woningen duurder maken of zelfs helemaal blokkeren. Daarom is het belangrijk hierop te sturen. Dit ruimteprobleem kan optreden in het zogenaamde 'Interferentiegebied' dat is opgenomen in bijlage 1. Voor dit 'Interferentiegebied' is het noodzakelijk om te sturen op de meest doelmatige benutting van de ondergrondse ruimte. Dit zal, na instemming, door een wijziging van het Omgevingsplan gaan gebeuren. Deze wijziging van het Omgevingsplan is niet op korte termijn voorzien omdat deze samen met andere wijzigingen aan de raad zal worden voorgesteld.

Om te voorkomen dat er gedurende de periode tot de omgevingsplanwijziging, nieuwe bodemenergiesystemen worden gerealiseerd die belemmeringen opwerpen voor grotere systemen, wordt de raad gevraagd een voorbereidingsbesluit te nemen. Met dit voorbereidingsbesluit gaan voorbeschermingsregels gelden. Deze voorbeschermingsregels gelden voor de zogenaamde gesloten bodemenergiesystemen.

Er bestaan ook open bodemenergiesystemen. Hiervoor ligt het toezicht bij de provincie Noord Holland. Met de provincie zijn afspraken gemaakt om te zorgen dat de gemeentelijke belangen worden gewaarborgd. De open bodemenergiesystemen zijn daarom geen onderdeel van dit voorbereidingsbesluit en de toekomstige omgevingsplanwijziging.

Probleemstelling/doel

Het 'Interferentiegebied' voor bodemenergie aan te wijzen en hiervoor voorbeschermingsregels vast te stellen, met als doel de bodemenergie beschikbaar te houden voor toekomstige ontwikkelingen.

Argumenten

1.1 In dit 'Interferentiegebied' is doelmatig gebruik van de bodem voor energiedoelen noodzakelijk

Het gespecialiseerde onderzoeksbureau VHGM heeft met thermische en hydrologische modellen en simulaties berekend in hoeverre huidige en toekomstige bodemenergiesystemen invloed zullen hebben op elkaars werking. Als systemen te dicht bij elkaar liggen, kunnen ze elkaar storen. Bijvoorbeeld: een systeem dat warmte wil ophalen kan in de problemen komen als een ander systeem op diezelfde plek koude opslaat. De systemen kunnen de gebouwen waarop zij zijn aangesloten dan niet meer goed verwarmen of koelen.

Het in bijlage 1 aangeduide gebied, het 'Interferentiegebied', is in het onderzoek naar voren gekomen als het gebied waarin regie op de bodemwarmte noodzakelijk is. In dit 'Interferentiegebied' zullen de toekomstige bodemenergiesystemen te veel invloed op elkaar hebben als er geen regels gelden voor doelmatigheid. Dit speelt vooral in buurten met een hoge gebouwdichtheid en in buurten waar veel grootschalige ontwikkelingen zijn gepland. In deze gebieden is een goede coördinatie op wat in de ondergrond gebeurt cruciaal om de gebouwen ook in de toekomst goed te kunnen verwarmen. Met de voorbeschermingsregels en de daarop volgende omgevingsplanwijziging, kunnen we regie houden op de bodemwarmte en de ondergrondse bodemwarmte en -ruimte eerlijk verdelen.

2.1 Met de voorbeschermingsregels voert de gemeente regie op nieuwe initiatieven voor bodemenergie

Zonder voorbeschermingsregels zijn grote gesloten bodemenergiesystemen (vermogen groter dan 70 kiloWatt) vergunningplichtig en zijn kleinere systemen meldingsplichtig. Voor beide categorieën gelden nu alleen landelijke regels die geen rekening houden met de bodemcapaciteit en het toekomstige gebruik in de Hilversumse situatie. Met de voorbeschermingsregels verplichten we alle initiatiefnemers die gebruik willen maken van bodemenergie om een vergunningaanvraag te doen. Hiermee kan de gemeente sturen op de doelmatigheid en daarmee de toekomstige beschikbaarheid van bodemenergie.

Kanttekeningen

1.1. Extra regeldruk

Gedurende de looptijd van de voorbescherming, moeten initiatiefnemers van gesloten bodemenergiesystemen, die voorheen met een melding konden volstaan, een vergunning aanvragen. Aangezien ook voor een melding verschillende technische gegevens moeten worden aangeleverd, betreft dit een beperkte verzwaring van de regeldruk. Wanneer de voorbescherming over gaat in regulering in het omgevingsplan, wordt zo veel als mogelijk terug gegaan naar de situatie dat een melding volstaat, op voorwaarde dat men aan de geldende regels voldoet.

1.2 Het aanwijzen zorgt tijdelijk voor een extra administratieve last

Als gevolg van de tijdelijke situatie dat meer initiatiefnemers vergunning moeten aanvragen (kanttekening 1.1.) is er ook meer capaciteit nodig voor de afhandeling van de vergunningaanvragen. Op basis van het aantal meldingen in 2024 en de verdeling over het Hilversumse grondgebied, is de verwachting dat dit een beperkte verzwaring inhoudt met een administratieve last van maximaal circa 100 uur per jaar voor de duur van maximaal anderhalf jaar.

1.3 Er moet een wijziging van het omgevingsplan worden voorbereid

Het huidige omgevingsplan van rechtswege moet binnen 1,5 jaar na het voorbereidingsbesluit worden gewijzigd zodat regels voor bescherming van bodemenergie kunnen worden opgenomen en aan het 'Interferentiegebied' worden toegekend. Het opstellen van een dergelijke wijziging vereist goede afstemming met alle andere wijzigingen van het omgevingsplan die nog worden gepland.

Financiën, middelen & capaciteit

Het beoordelen van vergunningaanvragen voor gesloten bodemenergiesystemen kost tijd. Dit is een tijdelijke situatie tot het bodemenergiebeleid geregeld is in het omgevingsplan. Wanneer het initiatief voldoet aan de regels uit het omgevingsplan, kan weer volstaan worden met een melding. Wanneer een initiatief niet voldoet aan de eisen om met een melding te volstaan, wordt in een vergunningsprocedure getoetst of het betreffende initiatief voor bodemenergie op die plaats mogelijk is. De Omgevingsdienst voert vanaf 1-1-2025 de gemeentelijke taken op het gebied van gesloten bodemenergiesystemen uit. Met de Omgevingsdienst zijn afspraken hierover gemaakt en de insteek is om genoemde extra inzet binnen de begrootte werkzaamheden uit te voeren. Hoe korter de voorbescherming duurt, hoe minder extra werk hieruit voortvloeit. Daarom is het doel zo snel mogelijk het omgevingsplan op dit onderwerp te wijzigen. Mocht het niet mogelijk zijn deze inzet binnen de begrootte werkzaamheden uit te voeren, wordt voor maximaal € 10.000 dekking gevonden binnen het taakveld 7.4 Milieubeheer van programma 1 Wonen en Leven.

Het voorbereidingsbesluit kan een grondslag zijn voor een tegemoetkoming in 'nadeelcompensatie'. De voorgestelde voorbeschermingsregels houden een verbod in om bepaalde activiteiten te ontplooiën (wanneer niet aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan) en maken, vanaf het moment dat ze worden vastgesteld, per direct deel uit van het omgevingsplan. Het gevolg is, dat beschermingsregels direct een grondslag bieden voor een verzoek om nadeelcompensatie op grond van afdeling 15.1 Omgevingswet. Óf en in hoeverre sprake is van schade in een concrete situatie moet per geval worden gezien. De kans op en het financieel risico van mogelijke nadeelcompensatie wordt om de volgende redenen evenwel niet hoog ingeschat. (1) Onder de voorbeschermingsregels zijn gesloten bodemenergiesystemen in principe altijd mogelijk, zolang niet dieper dan 100 meter wordt geboord. Daarmee zijn er voor particuliere woningeigenaren voldoende kosteneffectieve manieren met een vergelijkbare investering om een enkele woning van het gas te halen. (2) Ook initiatiefnemers die bodemenergie willen gebruiken voor meerdere woningen op één systeem, kunnen onder voorwaarden nog steeds gebruik maken van bodemenergie. Dat kan door gebruik te maken van de zogenaamde open systemen of door het systeem zo te ontwerpen en in te passen dat er geen belemmering is voor andere voorziene systemen. Deze categorie initiatiefnemers is doorgaans vroegtijdig in beeld omdat het nieuwbouwontwikkelingen betreft met een grotere omvang. De initiatiefnemers van deze projecten zoeken over het algemeen vroeg in de

initiatieffase al contact met de gemeente om de haalbaarheid van hun plan te bespreken. Hierdoor kan ook tijdig het gesprek gestart worden over bodemenergie.

Uitvoering

Na vaststelling van het voorbereidingsbesluit bodemenergiebeleid, zal deze gepubliceerd worden op het Gemeenteblad (officielebekendmakingen.nl) en de voorbeschermingsregels op Regels op de kaart (onderdeel van het Omgevingsloket) als deel van het Omgevingsplan gemeente Hilversum. Hierbij wordt de definitieve opmaak van de voorbeschermingsregels zoals opgenomen in bijlage 2 automatisch gegenereerd in de online omgeving. Bijlage 2 bevat dus alleen de teksten die ter besluitvorming worden voorgelegd, zonder de geautomatiseerde opmaak. Daarnaast wordt de website van de gemeente Hilversum aangepast met een pagina over vergunningaanvragen voor gesloten bodem energiesystemen. Vanaf dat moment zullen initiatiefnemers binnen het gebied van het voorbereidingsbesluit zich voor gesloten bodemenergiesystemen moeten houden aan de voorbeschermingsregels.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

14 januari 2025
de burgemeester,

mr. C.P. Torres Barrera

dr. ir. G.M. van den Top

Bijlage(n)

1. Kaart gebied bodemenergiebeleid
2. Voorbeschermingsregels bodemenergie interferentiegebied
3. Uitleg bodem energie systemen